

## Tiedoksi merkittävät asiat

MH § 71

### **1) POHJOIS-SUOMEN NEUVOTTELUKUNTA OTTI KANTAA SOTE-UU-DISTUKSEEN**

Pohjois-Suomen neuvottelukunta, joka koostuu neljän maakunnan Lapin, Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliittojen luottamushenkilöjohdosta ja maakuntajohtajista, otti kantaa kokouksessaan valmisteilla olevaan sote-uudistukseen.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta esittää, että järjestämisvastuussa olevalla sote-alueella ei ole omaa tuotantoa ja esittää, että uudessa toimintamallissa järjestämisvastuussa olevan sote-alueen ja tuotannosta vastaavien toimijoiden välinen suhde on julkisoikeudellinen.

Neuvottelukunta kiinnittää jatkovalmistelussa huomiota siihen, että tuotannossa varmistetaan riittävä integraatio niin sosiaali- ja terveyspalveluiden kuin perus- ja erityispalveluiden tason kesken. Neuvottelukunta katsoo, että uudistuksen tässä vaiheessa eri toimijoiden tulisi pidättäytyä tekemästä mittavia investointiratkaisuja. Tilaratkaisujen osalta korostetaan, että tuotannon integraatio tulee ratkaista ennen tilaratkaisuja ja niihin liittyviä investointipäätöksiä.

Pohjoisen maakuntien liitot kokoavat alueensa kuntien yhteisen näkemyksen sote-uudistukseen, Pohjois-Suomen neuvottelukunta koordinoi tätä työtä ja kokoaa yhteisen näkemyksen Pohjois-Suomen sote-alueen osalta.

Pohjois-Suomen neuvottelukunta päätti kutsua koolle erikseen sovitavana aikana elokuussa Pohjois-Suomen kunnat uudistuksen valmisteluun liittyen.

### **2) Pohjois-Suomen maakuntien ja keskuskaupunkien sote-kannanotto**

Tehdyt linjaukset ovat hyvä pohja jatkotyölle. Asiakas on oltava uudistuksen keskiössä.

Pohjois-Suomen sote-alueella on 739 475 asukasta, 68 kuntaa, viisi nykyistä sairaanhoitopiiriä ja se on pinta-alaltaan yli puolet Suomesta. Pohjoisen alueen maantieteellinen laajuus, pitkät etäisyydet ja harva asutus luo omat haasteensa esitetyn mallin toteuttamiseen erityisesti tuotannon osalta.

### **Järjestäminen**

Sote-alueen kuntayhtymä on oltava järjestämisen organisaatio. Järjestämisvastuu sisältää vastuun lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien hoitamisesta koko sote-alueella. Uutta järjestämisen kuntayhtymää perustettaessa tulee painottaa mahdollisuutta luoda yhdenvertaiset palvelut kansalaisille koko alueella, tehokkaan palvelujärjestelmän aikaansaamista, riittävää ohjaus- ja päätösvaltaa sekä kattavaa asiantuntemusta niin perustason eri toiminnoista kuin vastaavasti erityistasolta.

Tietohallinto kuuluu osaksi järjestämisvastuuta. Sote-ict:n pohjana on oltava kansallis-alueellisesti yhtenevä kokonaisarkkitehtuuri. Yhtenäiset tietojärjestelmäratkaisut liittyvät oleellisesti sote-alueen ja/tai viiden sote-alueen yhdessä ratkaistavaksi. Sähköisten palveluitten kehittämisellä on suuri merkitys erityisesti harvaan asutulla ja pitkien etäisyyksien alueilla. Hyvinvointitiedon integraatio ja tiedon hyödyntäminen tulee turvata.

Sote-alueella on oltava vahva ohjaus palveluverkkoon. Sote-alue päättää strategiset hankintalinjaukset ja ohjaa monituottajuutta. Lainsäädännön on edelleen mahdollistettava erilaiset tuotannon toteutustavat. Sote-alue huolehtii tuotannon palveluketjujen toimivuudesta.

### **Tuotanto**

Sote-uudistuksen hyödyt saavutetaan mahdollisimman tiiviillä tuotannon integraatiolla perustason sosiaali- ja terveyspalveluissa ja perustasolta erityispalveluihin riittävän kokoisilla alueilla. Integraation kannalta on tarkoituksenmukaisinta että sosiaalihuollon, perusterveydenhuollon ja erikoishoidon henkilöstö on saman tuotanto-organisaation palveluksessa (vrt. Kainuun sote-ky). Ratkaistavaksi jää yliopistosairaalapalveluiden organisointi. Pohjois-Suomessa yliopistosairaalan palvelut voidaan joko integroida osaksi jotakin alueen laajaa palvelutuotanto-organisaatioista tai omaksi liikelaitoskuntayhtymäksi. Yliopistosairaallalla on tärkeä tehtävä koko Pohjois-Suomen alueen erityistason palveluitten tuottamisessa, sekä tutkimuksen, koulutuksen ja kehittämisen alueilla. Sosiaalihuollon tutkimus, opetus ja osaaminen on huomioitava kehittämisen organisointi ja rahoitus on huomioitava lainsäädännössä.

Kuntien ja kuntayhtymien omistuksessa olevat sosiaali- ja terveydenhuollon toimitilat ja muu omaisuus jää lähtökohtaisesti kuntien ja kuntayhtymien omistukseen. Tuotanto-organisaatiolla tulisi olla mahdollisuus tuottaa myös muita kuin sote-palveluita kunnille ja toimijoille.

### **Henkilöstö**

Tuotannon henkilöstö on tuotanto-organisaation palveluksessa. Lähtökohtaisesti henkilöstöä ei tule siirtää sote-alueen kuntayhtymän palvelukseen. Palkkojen ja muiden henkilöstöetuuksien harmonisointi tuo merkittävän kustannusriskin. Henkilöstöjohtamisen merkitys muutoksen onnistumiseksi on suuri.

### **Hallinto**

Laissa on säädettävä kuntien roolista demokraattisessa päätöksenteossa. Sote-alueen ja palvelutuotannon välinen ohjaus perustuu palvelujen järjestämissuunnitelmaan ja kumppanuuteen perustuvaan sitovaan sopimusohjaukseen, joka sisältää kannustimet ja sanktiot. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulee jatkossakin olla kunnan perustehtävä. Hyvinvointi rakentuu sote-palveluiden lisäksi merkittävilta osin yksilön oman vastuun sekä kunta-, järjestö- ja muiden toimijoiden perustalle. Uudistuksen onnistuminen edellyttää hyvää poliittista ja asiantuntijajohtamista.

### **Rahoitus**

Linjausten mukaan rahoitus ja kustannustenjako pohjautuvat valtionosuuksien sote-määräytymistekijöillä painotettuun kapitaatioon. Ikärakenteen ja sairastavuuden lisäksi kapitaatiota määritteleviin tekijöihin on sisällytettävä myös muut tekijät, joilla on vaikutusta sosiaali- ja terveystalouden järjestämiseen. Järjestämislain uudistuksen yhteydessä monikanavaista rahoitusta tulisi purkaa vaikuttavuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi. Lakiuudistuksen on mahdollistettava kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentäminen.

### **Investoinnit**

Suomessa on tunnistettu merkittäviä peruskorjaus- ja investointitarpeita – erityisesti sairaaloita koskien. Suunnitteilla olevien investointien toteutukseen tulee suhtautua erittäin kriittisesti muutoksen valmisteluvaiheen aikana. Myös muut kalliit laiteinvestoinnit tulisi arvioida tarkkaan.

### **Aikataulu**

Aikataulu on tiukka, mutta toteutettavissa. Laissa on määriteltävä prosessi, jolla sote-kuntayhtymät muodostetaan ja mikä taho siitä vastaa. Sote-kuntayhtymien on aloitettava toimintansa lain voimaantulon jälkeen.

*Pohjois-Suomen sote-alueen kaupunginjohtajat ja maakuntajohtajat*

Lisätietoja antaa maakuntajohtaja Pentti Malinen, p. 044 797 0197.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee asiat tiedoksi.

Maakuntajohtaja:

Hyväksyi.

---